

MAARIT SIRENI

YTT, dosentti, yliopistotutkija

Itä-Suomen yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos

Muualta meille

Maahanmuuttajat ja me maaseudun maailmankansalaisina

DOI: <https://doi.org/10.51807/maaseutututkimus.119772>

Artikkelissa analysoidaan arkisen maailmankansalaisuuden ilmenemistä Pohjois-Karjalaan päätyneiden ulkomaalaistaustaisten kertomuksissa itsestään, kohtaamisistaan pohjoiskarjalaisten kanssa sekä kokemuksistaan Itä-Suomesta uutena asuinpaikkanaan. Tavoitteena on pohtia maaseutututkimukseen omaksutun maailmankansalaisuuden käsitteen käyttökelpoisuutta kotimaisessa kontekstissa. Aineistona käytetään sanomalehti Karjalaisessa julkaistuja haastatteluja, joita analysoidaan teorialähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Tutkimus osoittaa, että maailmankansalaisuuden käsitteen avulla voidaan tehdä näkyväksi kantaväestön ja maahanmuuttajien monenlaista liikkuvuutta ja yhteyksiä maaseudulla. Sen avulla voidaan myös kuvata ryhmien välisten kulttuuristen erojen epätäydellistä ja osittaista liudentumista. Maailmankansalaisuus on käyttökelpoinen käsite, kun tavoitteena on purkaa maahanmuuttoa käsittelevien tutkimusten stereotyyppisiä mielikuvia maaseutumaisuudesta ja kaupunkimaisuudesta. Samalla on mahdollista kyseenalaistaa kategorisia oletuksia kokemattomasta ja vastahankaisesti maahanmuuttajiin suhtautuvasta maaseutuväestöstä.

Asiasanat: maailmankansalaisuus, maahanmuutto, maaseutumielikuvat, monikulttuurisuus

Maaseudulle suuntautuvaa maahanmuuttoa on tutkittu Suomessa vähän. Tuloksissa ovat korostuneet ongelmat. Pienillä paikkakunnilla pakolaisiin suhtaudutaan rasistisesti (Sotkasiira & Haverinen 2016). Elämää maaseudulla varjostaa prekaarista työstä johtuva epävarmuus (Pöllänen & Davydova-Minguet 2017). Yritykset joutuvat näkemään ylimääräistä vaivaa perustellakseen kantaväestölle ulkomaalaisen työvoiman käyttöä (Lähdesmäki & Suutari 2020). Paikallislehtien mielipideosastoilla ja internetin keskustelupalstoilla turvapaikanhakijat toiseutetaan. Vastarinnan esitetään johtuvan maaseutupaikallisuudesta, jonka erityispiirteitä ovat yhteisöjen tiiviys ja sulkeutuneisuus (Välimaa 2021, 26). Tästä syystä maahanmuuttajien ei uskota viihtyvän maaseudulla.

Eräissä viimeaikaisissa tutkimuksissa on pohdittu näiden negatiivisten maaseutumielikuvien juurisyitä (Sotkasiira 2021). Mielikuvien purkamista on harjoitettu kansainvälisessä maaseutututkimuksessa 1990-luvun kulttuurisesta käänteestä alkaen, jolloin konstruktionistinen tutkimusote vakiinnutti asemansa (Halfacree 1993). Kotimaisessa maahanmuuttotutkimuksessa maaseudun käsitettä ei yleensä problematisoida, vaan se ymmärretään usein tilastoihin perustuvana aluekategoriana (Helminen ym. 2020). Sotkasiiran (2021) mukaan yleinen näkemys suomalaisesta maaseudusta maahanmuuttajille sopimattomana asuinpaikkana juontaa osittain juurensa tutkimusten rajauksista, kysymyksenasetteluista ja aineistoista.

Käsillä olevan artikkelin tavoitteena on analysoida maaseutumaisille alueille kohdistuvaa maahanmuuttoa uusin käsittein. Analyysissä hyödynnetään maailmankansalaisuuden (*cosmopolitanism*) käsitettä, joka on otettu käyttöön kriittisenä kontribuutiona maahanmuuton uusia kohdealueita (*new immigration destinations, NID*) käsittelevään tutkimukseen (Krivokapic-Skoko ym. 2018; Woods 2018a; 2018b;). Maaseutututkimuksessa käsite ymmärretään käytännönläheisesti. Sillä tarkoitetaan tavallisten ihmisten ylijäräistä kulttuurista osaamista, joka ei ole sidoksissa yksilöiden varallisuuteen, koulutukseen ja yhteiskuntaluokkaan eikä myöskään paikkakuntien kokoon. Käsitteen avulla on pyritty purkamaan yksinkertaistavia tulkintoja kantaväestön ja maahanmuuttajien sekä maaseudun ja kaupungin välisistä suhteista.

Artikkelissa analysoidaan arkisen maailmankansalaisuuden ilmenemistä Pohjois-Karjalaan päätyneiden ulkomaalaistaustaisten kertomuksissa heistä itsestään, kohtaamisistaan pohjoiskarjalaisten kanssa sekä

kokemuksistaan Itä-Suomesta uutena asuinpaikkanaan. Samalla pohditaan, miten tämä käsitteistö soveltuu kotimaisen maaseudun ja maahanmuuton tarkasteluun. Aineistona käytetään sanomalehti *Karjalaisessa* julkaistuja Pohjois-Karjalassa asuvien ulkomaalaistaustaisten haastatteluja.

Maahanmuuttajien ja kantaväestön kohtaamisia maaseudulla

Tutkimuksen kohdealue Pohjois-Karjala oli 1960–1970-luvuilla tyypillinen maastamuuton lähtöpaikka. Maahanmuutto alueelle alkoi yleistyä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen. On kuitenkin liioiteltua väittää, että alueen pysyvä väestö on paikallista ja etnisesti homogeenista. Käsitykset paikallaan pysyneestä talonpoikaisyhteisöstä ovat osoittautuneet virheellisiksi niin Suomessa kuin muissakin maissa (Woods 2018b; Uotila 2021). Nykyinen liikkuvuus maaseuduilla on monen suuntaista ja kestoltaan vaihtelevaa. Siihen sisältyy pysyvää muuttoa, tilapäistä ja kausittaista siirtymistä paikasta toiseen sekä monipaikkaista elämää (Milbourne & Kitchen 2014).

Globalisaation syventyessä kansallisvaltioiden rajat ylittävä muutto maaseutumaisille alueille on lisääntynyt (Woods 2007). Muuttajia on monenlaisia. Toiseen maahan maaseuduille hakeudutaan työn ja toimeentulon toivossa (Papadopoulos ym. 2018; Rye & Slettebak 2020) sekä myös esimerkiksi opintojen vuoksi ja perhesyistä (Flemmen & Lotherington 2008; Hedberg & Haandrikman 2014). Väljyys, maisemat ja luonto houkuttelevat maaseuduille yrittäjiä ja vapaa-ajan asukkaita (Eimermann & Kordel 2018). Pieniin maaseutumaisiin keskuksiin päätyy lisäksi turvapaikanhakijoita, kiintiö- ja muita pakolaisia sekä paperittomia (Herslund 2021; Hudson & Sandberg 2021).

Maahanmuuttajien ja kantaväestön välisiä suhteita on analysoitu enimmäkseen kantaväestön näkökulmasta. Lähtökohtana ovat odotukset, joita maahanmuuttoon kohdistuu väestökadosta kärsivillä vastaanottavilla paikkakunnilla (Aure ym. 2018; Søholt ym. 2018). Tutkimukset, joissa tarkastellaan maaseutumaiselle kohdealueelle muuttaneiden ihmisten omia tulkintoja integroitumisestaan (McAreavey & Krivokapic-Skoko 2019) tai paikkakunnalle kiinnittymisestään (Herslund 2021), ovat harvassa.

Kantaväestön tulkintoja maahanmuutosta on analysoitu kysely- ja haastatteluaineistojen perusteella (Aure ym. 2018; Søholt ym. 2018). Aineistona on käytetty myös paikkakunnan ääntä edustavista sanomalehdistä kerättyjä tekstejä (Hubbard 2005; Schmauch & Nygren 2020; Hudson & Sandberg 2021). Mediakeskusteluissa työperäiset maahanmuuttajat hyväksytään, kun sen sijaan muista ryhmistä puhutaan rasitteena ja uhkana (Hubbard 2005)¹. Kantaväestön asenteet voivat olla vain osittain hyväksyviä siten, ettei maahanmuuttajia hyväksytä yhteisöjen täysvaltaiseksi jäseniksi (Chávez 2005; Aure ym. 2018; Søholt ym. 2018). Ulossulkemisen vuoksi maahanmuutto ei vahvista paikkakunnan muutoskestävyyttä, joka edellyttää toimijoiden osallisuutta (Søholt ym. 2018). Maahanmuuton uusilla kohdealueilla (NID) kantaväestö voi myös suhtautua avoimen torjuvasti ulkomaalaisiin. Tämän asenteen esitetään johtuvan siitä, ettei kantaväestöllä ole kokemusta heidän kanssaan toimimisesta (McAreevey 2012; 2017; McAreevey & Argent 2018).

Maaseutumielikuvien purkamiseen perehtynyt Michael Woods (2018b) on kritisoinut maahanmuuton uusia kohdealueita (NID) käsittelevien tutkimusten stereotyyppisiä tulkintoja maaseutumaisuudesta ja kaupunkimaisuudesta. Hänen mukaansa tutkimusten lähtökohtana ja havaintojen selityksenä on käytetty näkemyksiä maaseutumaisuudesta staattisena ja suljettuna ja kaupunkimaisuudesta dynaamisena ja avoimena: paikoilleen juurtuneen valkoihoisen maaseutuväestön oletetaan eroavan monikulttuurisesta liikkuvasta kaupunkiväestöstä, joka tulee luontevasti toimeen kaikkialla ja kaikkien kanssa. Tämä oletus on yksinkertaistava ja ristiriidassa havaintojen kanssa: maaseutuväestö on ollut liikkuvaa kautta aikojen, eikä kaupunkimainen asuinpaikka ole tae monikulttuurisesta ja liikkuvasta elämäntavasta, sillä myös kaupungeissa voidaan elää paikallista elämää kulttuurisissa kuplissa. Näistä syistä kantaväestön ja maahanmuuttajien kohtaamisten analyysiin on omaksuttu uusia käsitteitä.

¹ Kantaväestön ja maahanmuuttajien väliset jännitteet eivät ole ominaisia vain maaseuduille. Maahanmuuton arvottaminen siitä saatavan hyödyn perusteella on keskeisesti esillä yleisessä eurooppalaisessa maahanmuuttoa koskevassa mediakeskustelussa. Siinä ihmisten jäsenyys valtiossa ja yhteiskunnassa perustuu sosiaaliseen velvollisuuteen sopeutua, tehdä työtä ja tulla vastaanottavan yhteiskunnan tuottavaksi osaksi. Maahanmuuttajien tulee toisin sanoen palvella hyvinvointivaltiota (Vertovec & Wessendorf 2010; Pöyhtäri 2014). Mikäli maahanmuuttaja ei osoita halukkuutta sopeutua, tai hän ei tuota kohdemaassaan taloudellista hyötyä, hänet nähdään ei-toivottuna rasitteena yhteiskunnalle (Vertovec & Wessendorf 2010).

Maailmankansalaisuus maaseutututkimuksen käsitteenä

Kosmopoliittisella orientaatiolla tarkoitetaan yleensä yksilöiden kykyä ja halua toimia kansainvälisissä yhteyksissä, valmiutta kohdata kulttuurista erilaisuutta sekä kykyä eläytyä toiseuteen (Hannerz 1990, 239–243). Maailmankansalaisuuden käsitteellä viitataan myös globalisaation ja kansainvälistymisen prosesseihin kytkeytyviin yhteisöihin, joissa ihmiset sovittelevat päivittäisessä kanssakäymisessä ja käyttäytymisessä kulttuurisia eroja monimuotoisissa ympäristöissä. Keskeistä on yhteisöjen vastaanottavuus ja avoimuus erilaiselle, jolloin jäsenyydet kansallisvaltioissa sekä etniset ja kulttuuriset erot käyvät merkityksettömiksi (Woods 2018a, 166). Maailmankansalaisuus voidaan myös ymmärtää eettisenä, taloudellisenä ja poliittisena ohjelmana. Tästä näkökulmasta esimerkiksi kansallisvaltioihin sitoutumaton ihmisyys ja ihmisyyttä syn-typerästä tai asemasta riippumatta kunnioittava maailmankansalaisuus ovat ideaalisia päämääriä, joihin voidaan pyrkiä (Woods 2018a, 166).

Käsitteen maailmankansalaisuus käyttäminen tarkasteltaessa maaseudun kantaväestön ja maahanmuuttajien kohtaamia saattaa näyttää lähtökohtaisesti mahdottomalta, sillä se yhdistetään tavallisesti globaalien kaupunkien liikkuvaan ja etuoikeutettuun eliittiin. Maaseutututkimuksessa vedotaan kuitenkin siihen, että maailmankansalaisuus voi olla myös tavallista, arkipäiväistä ja kansanomaista, ja sitä voivat toteuttaa myös ei-länsimaiset, vähän koulutetut yksilöt, jotka elävät jokapäiväistä transnationaalista arkeaan kulttuuristen erojen keskellä (Dunn ym. 2016; Krivokapic-Skoko ym. 2018; Woods 2018a). Lisäksi on tuotu esiin se, ettei tavallinen maailmankansalaisuus ole kategorisesti sidoksissa tiettyihin alueisiin tai paikkoihin, vaan esimerkiksi globaalit kaupungit voivat olla sisäisesti eriytyneitä siten, että eri kaupunginosien avoimuudessa ja vastaanottavuudessa on suuria eroja (Dunn ym. 2016). Näin ymmärrettynä arkista maailmankansalaisuutta voi tavata myös globalisoituvalla maaseudulla ei-kaupunkimaisissa ympäristöissä.

Maaseutututkimuksessa maailmankansalaisuutta on tarkasteltu sekä yksilöiden että yhteisöjen ominaisuutena. Maaseudulla toimiva arkipäivän kosmopoliitti, kuten esimerkiksi australialainen maanviljelijä, liikkuu tottuneesti kansainvälisissä yhteyksissä ja on avoin toisille kulttuureille oppiakseen uutta ja saadakseen tuotteensa globaaleille markkinoille (Cheshire ym. 2014). Myös siirtotyöläiset välittävät ideoita ja tekniikoita. Nämä arkipäivän kosmopoliitit tuntevat eri kulttuureja, kykenevät hyödyntämään yhdessä paikassa omaksumiaan toimintatapoja

toisessa paikassa ja voivat näin vaikuttaa paikkakuntien kehityskulkuihin (Skaptadóttir & Wojtyńska 2008).

Maaseutuyhteisön ominaisuutena kosmopoliittisuus merkitsee kansallisuuksien ja kulttuurien välisten rajojen liudentumista sekä avoimuutta vieraille ja erilaiselle. Se on vieraanvaraisuutta, seurallisuutta, joviaalisuutta, suvaitsevuuutta, vastuullisuutta ja tasaveroista yhdessä elämistä kulttuurisesti monimuotoisissa ympäristöissä. Tutkimuksissa on verrattu tätä ideaalista mallia tai tavoiteltavaa asioiden tilaa havaittavissa oleviin etnisten ja kulttuuristen ryhmien välisiin suhteisiin yhteisöissä, joihin on asettunut pakolaisia tai ulkomaista työvoimaa. Esimerkiksi pakolaisia vastaanottaneilla paikkakunnalla on havaittu orastavaa kosmopoliittisuutta siinä merkityksessä, että jokapäiväiset kohtaamiset ovat tuttavallisia ja monikulttuurisuus etenee; kantäväestö voi olla ylpeä siitä, että paikkakunta on monikulttuurinen ja houkuttelee maahanmuuttajia (Schech 2014).

Michael Woodsin (2018a) tarkastelemista irlantilaisista pikkukaupungeista löytyi merkkejä sekä yksilötason että yhteisötason arkisista kosmopoliittisista orientaatioista ja käytännöistä. Havaintojen mukaan ryhmien välisiä suhteita leimasi suvaitsevaisuus ja joviaalisuus; muuttajiin suhtauduttiin avoimesti ja kulttuurinen erilaisuus hyväksyttiin. Kaupungeissa oli uudenlaisia ruokakauppoja ja uskonnollisia kokoontumispaikkoja, mutta kaikki kävivät samaa koulua ja toimivat samoissa urheiluseuroissa. Kantäväestö ja muut ryhmät olivat mukana järjestämässä yhteisiä tapahtumia, joiden yhteydessä käytiin aktiivista keskustelua siitä, miten niissä yhdistetään uusia elementtejä paikallisiin perinteisiin. Pikkukaupunkien kosmopoliittisuus perustui kantäväestön ja muuttajien jokapäiväiseen toimintaan, joka loivensi ryhmien välisiä eroja ja toi niitä lähemmäksi toisiaan.

Pikkukaupungeissa havaittu maailmankansalaisuus oli Woodsin (2018a) mukaan tulkittavissa erityiseksi maaseudun maailmankansalaisuudeksi. Näiden paikkakuntien maaseutumaiset piirteet estivät eriytymistä ja vastakkainasetteluja ja edistivät kosmopoliittisen ilmapiirin syntymistä esimerkiksi siten, että maahanmuuttajat eivät jääneet anonyymiksi joukoksi, eri ryhmät käyttivät yhteisiä tiloja ja palveluja, asuinalueet eivät olleet eriytyneitä ja kaikkien intresseissä oli toimia yhteisön hyväksi. Tutkimuksessa havaittiin kuitenkin myös maaseudulle ominaisia tekijöitä, jotka estivät kosmopoliittisen yhteisön muodostumista. Pienillä paikkakunnilla oli liian vähän työpaikkoja, tapahtumia ja toimintaa, ja myös eräät etniset

ryhmät olivat niin pieniä, etteivät ne olleet tasavertaisia suhteessa muihin ryhmiin.

Woodsin (2018a) johtopäätös on se, että tarkastelluissa yhteisöissä kosmopoliittisuus toteutuu vain osittain, epätäydellisenä ja epävakaana. Yksilötasolla epävakautta aiheuttavat etenkin kansalaisuusosoikeuksien puuttuminen ja epävarmat työolosuhteet, sillä ne altistavat maahanmuuttajat riistolle ja hyväksikäytölle. Yhteisötasolla muutos voi edetä kosmopoliittiseen suuntaan tai ottaa päinvastoin askeleita taaksepäin, sillä kehityksen perusta on epävakaata ja riippuvainen sekä paikkakuntien sisäistä tekijöistä että ulkoisista suhdanteista. Maaseutupaikkakuntien ja niiden yhteisöjen luonne siis elää ja vaihtelee ajan myötä.

Tutkimusasetelma

Empiiriset tutkimuskysymykset

Tämän artikkelin päätavoitteena on pohtia maailmankansalaisuuden käsitteen käyttökelpoisuutta suomalaisille maaseutumaisille alueille suuntautuvan maahanmuuton tarkastelussa. Pyrin kehittämään tapoja kuvata maaseutumaisia alueita sekä maahanmuuttajien ja kantaväestön välisiä suhteita siten, että tutkimuksen lähtökohtana eivät ole maaseutupaikkakuntien staattisuutta ja sulkeutuneisuutta korostavat stereotyyppiset odotukset. Myös kantaväestön ja maahanmuuttajien vuorovaikutuksen analyysissä tarvitaan käsitteitä, jotka ovat vähemmän leimaavia ja latautuneita eivätkä heijastele pelkästään valtaväestön toiveita työperäisten maahanmuuttajien integroitumisesta ja maahanmuuton suotuisista vaikutuksista vastaanottavien paikkakuntien elinvoimaisuuteen.

Suomessa ja myös useissa muissa maissa maahanmuuttotutkimusta on kritisoitu siitä, että se myötäilee kohdemaan näkemyksiä ja tarpeita. Keskiössä ovat maahanmuuttajien sopeutuminen ja muutos vastaanottavan maan näkökulmasta toivottuun suuntaan. Tätä metodologista nationalismia kritisoineet ovat esittäneet, että muuttoliikkeestä aiheutuvia sosiaalisia, taloudellisia ja kulttuurisia kehityskulkuja tulee tutkia maahanmuuttajien näkökulmasta (Beck & Sznaider 2006). Kotimaisessa maaseutututkimuksessa maahanmuuttajien ääntä on kuitenkin toistaiseksi kuultu vähän (Pöllänen 2020; Sotkasiira 2021; Sireni ym. 2021).

Tarkastelen maailmankansalaisuuden käsitteen käyttökelpoisuutta esimerkkitapaukseksi valitsemani empiirisen aineiston valossa. Tavoitteenani on tunnistaa Pohjois-Karjalaan eri vuosikymmenillä päätyneiden ihmisten itseään, Pohjois-Karjalaa ja pohjoiskarjalaisia koskevista kuvauksista merkkejä kosmopoliittisesta orientaatiosta ja kosmopoliittisista käytännöistä. Kiinnitän huomiota sekä yksilöiden että yhteisön tasolla ilmenevään kosmopoliittisuuteen, jonka ominaispiirteitä luonnehdin edellisessä luvussa. Tutkin, missä määrin ulkomaalaistaustaisissa on havaittavissa maailmankansalaisen piirteitä, ja missä määrin kosmopolitanismin ihanteet realisoituvat tai jäävät epätäydellisiksi tai toteutumatta.

Muualta meille

Aineisto koostuu sanomalehti *Karjalaisessa* julkaistuista ulkomaalaistaustaisten ihmisten henkilöhaastatteluista. *Karjalainen* on Joensuussa ilmestyvä vuonna 1874 perustettu päivittäislehti, jonka numerot ovat tilaajien saatavilla digitaalisessa arkistossa. Aineisto on kerätty osana laajempaa, vuodet 1980–2020 kattavaa *Karjalaisessa* julkaistujen maahanmuuttajien haastatteluista koostuvaa artikkeliaineistoa. Kävin digitaalisen arkiston vuosikerrat 1980–2020 läpi hakusanalla maahanm* ja valitsin näiden tekstien joukosta artikkelit, joissa maahanmuuttajat ovat itse äänessä. Näitä artikkeleita alkoi ilmestyä 1990-luvun alussa. Pääosa vuosina 1991–2020 *Karjalaisessa* haastatelluista maahanmuuttajista on lähtöisin entiseen Neuvostoliittoon kuuluneista maista. Muita tyypillisiä lähtöpaikkoja ovat Vietnam, Somalia, Kosovo, Irak, Syyria ja Afganistan.

Käytän aineistona vuosina 2007–2008 julkaistua Muualta meille -artikkelisarjaa. Se käsittää 28 noin 3 000 merkin mittaista ulkomaalaistaustaisten haastattelua, joissa käsitellään heidän taustojaan ja kokemuksiaan Pohjois-Karjalassa asumisesta. Ajankohtaistoimituksen silloisen päällikön mukaan Muualta meille -sarjan tarkoituksena oli esitellä ”positiivisessä hengessä” ”erilaisia elämäntapoja” alueella. Haastateltaviksi valittiin sellaisia ulkomaalaistaustaisia, joilla oli ”kokemusta ja näkemystä” alueella asumisesta.² Merkille pantavaa on, ettei Muualta meille -sarjan henkilöistä käytetä termiä maahanmuuttaja. Löysin artikkelikokoelman, kun etsin maahanmuuttajista kertovia artikkeleita muilla hakusanoilla,

² Lähde: Vuosina 2007–2008 *Karjalaisen* ajankohtaistoimituksen päällikkönä toimineen Kristiina Viitanen sähköpostitse 6.9.2021 lähettämä vastaus kysymykseen sarjan tavoitteista ja toimittajien saamista ohjeistuksesta.

kuten ulkomaal*, uussuomal* ja muualta m*. Taulukossa 1 esitetään taustatiedot Muualta meille -sarjassa ja hakusanalla maahanm* löytyvissä artikkeleissa (18 kpl) haastatelluista maahanmuuttajista vuosina 2007–2008.

Taulukko 1. *Karjalaisessa* vuosina 2007–2008 haastateltujen ulkomaalaistaustaisten lähtöpaikat ja ammatit. Vertailun kohteena ovat hakusanalla maahanm* löytyvät haastattelut ja Muualta meille -artikkelisarjassa haastatellut.

2007–2008	Haastatellut hakusanalla maahanm*	Muualta meille -artikkelisarjassa haastatellut
Lähtömaa	Venäjä, Iran, Bangladesh, Thaimaa, Somalia, Sveitsi, Saksa, Belgia, Namibia, Kreikka, Kongo	Italia, Venäjä, Saksa, Taiwan, USA, Azerbaidzan, Japani, Unkari, Englanti, Egypti, Hollanti, Bangladesh, Kreikka, Itävalta, Nepal, Meksiko, Belgia, Palestiina, Australia, Norja
Ammatti	koululainen, maahanmuuttajien opettaja, monikulttuurisuusprojektien työntekijä, kauppias, ravintoloitsija, maahanmuuttajaprojektien työntekijä, pakolaisohjaaja, teatteriohjaaja, opiskelija, yhteisöpedagogi, tekstiilitaiteilija, opettaja, rakennusmestari, järjestötyöntekijä, tutkija, juristi, tanssija, kirkkoherra	pizzamestari, jumppaohjaaja, metsänhoitaja, tilastotieteilijä, veneenrakentaja, saksan kielen lehtori, muusikko, opiskelija, musiikinopettaja, jalkapallovalmentaja, metsätieteilijä, professori, englannin kielen opettaja, matematiikan opettaja, luomuviljelijä, ravintoloitsija, ravintolan työntekijä, vapaaehtoistyöntekijä, kielitieteen opettaja, siivooja, rakennusalan työntekijä, kirjapainon työntekijä

Hakusanalla maahanm* löytyneistä muuttajista noin puolet on lähtöisin Venäjältä tai entiseen Neuvostoliittoon kuuluneesta maasta, mikä vastaa tämän ryhmän osuutta Pohjois-Karjalan kaikista maahanmuuttajista (Pöllänen 2020, 34). Muualta meille -sarjassa lähtömaita on enemmän. Molemmissa ryhmissä (taulukko 1) on sekä korkeasti koulutettuja että vähemmän koulutusta saaneita. Muualta meille -artikkelisarjassa esitellään (yhtä haastateltua lukuun ottamatta) työssäkäyviä tai opiskelevia ulkomaalaistaustaisia, joihin suhtaudutaan yleensä myönteisemmin kuin esimerkiksi turvapaikanhakijoihin (Hubbard 2005; Vertovec & Wessendorf 2010; Pöyhtäri 2014). Esittelyjen sävy on ihmislähtöinen ja erottuu suomalaisten sanomalehtien ongelmakeskeisestä pakolaisiin ja turvapaikanhakijoihin keskittyvästä uutisoinnista, johon maahanmuuttajat ovat itse toivoneet monipuolisempaa otetta (Pöyhtäri 2011, 51).

Pohjois-Karjala ja Joensuu: maaseutumainen maakunta ja sen keskus

Karjalaisessa haastatellut ulkomaalaistaustaiset asuvat Joensuussa, Polvijärvellä, Kontiolahdella ja Liperissä. Näistä Joensuu määritellään Suomen ympäristökeskuksen kaupunki-maaseutu-typologiassa kaupunkiksi (Helminen ym. 2020). Kyseinen seitsemän aluetyypin typologia ei kuitenkaan ole ainoa tapa määritellä maaseutu. Esimerkiksi Euroopan unioni ja OECD käyttävät toisenlaisia tyypittelyjä (Sireni ym. 2017, 13–19). Kun alueita vertaillaan Euroopan tasolla, Pohjois-Karjalan maakunta kaupungeineen ja kuntineen luetaan yleensä maaseutumaiseksi alueeksi (emt.: 15). Muualta meille -sarjan Joensuuhun päätyneet ulkomaalaistaustaiset jakavat tämän näkemyksen. Miljoonakaupungeissa, kuten Pietarissa tai Ciudad de Méxicossa, syntyneille Joensuu ei edusta kaupunkia. Haastateltujen mielestä Joensuu on pieni paikkakunta (Karjalainen 7.7.2007, 11.8.2007, 22.9.2007, 22.12.2007), ”jonka liikennevalot voi laskea” (Karjalainen 26.4.2008) ja jossa ihmiset ovat aitoja ja välittömiä ja elämäntapa on rento (Karjalainen 21.7.2007, 1.9.2007). Muuttajat arvostavat Joensuun luontoa, raikkautta ja rauhaa (Karjalainen 31.3.2007, 5.5.2007, 16.6.2007, 28.7.2007). He liittyvät oman elämänkokemuksensa valossa Joensuuhun stereotyyppisiä maaseutuidyllin (*rural idyll*) piirteitä (Halfacree 1993). Tästä syystä sisällytän Joensuussa asuvien haastattelut aineistooni.

Teorialähtöinen sisällönanalyysi

Käytän artikkeliaineiston analyysimenetelmänä teorialähtöistä sisällönanalyysiä, jota hyödynnetään usein vastaavissa tapauksissa, kun tarkoituksena on ”testata” jonkin teorian tai käsitteen toimivuutta empiirisellä aineistolla (Tuomi & Sarajärvi 2002, 95–99). Toteutin analyysin laatimalla ensin alustavan luokittelurungon aiempien tutkimusten havaintojen pohjalta. Toisessa vaiheessa ryhmittelin haastateltujen esittämiä toteamuksia ja luonnehdintoja tämän mukaisesti. Täsmensin ja muutin luokittelua aineiston perusteella. Näin analyysitapani edustaa teoriasidonnaisesta hieman poikkeavaa teorialähtöistä sisällönanalyysiä, jossa aineisto vaikuttaa käytettyihin valmiisiin kategorioihin (Tuomi & Sarajärvi 2002, 116–117).

Haastateltujen itseään koskevien kuvausten luokittelun perustana ovat yksilöiden kosmopoliittista orientaatiota kuvaavat ominaisuudet, joita

ovat liikkuvuus sekä avoimuus ja luonteva toiminta erilaisissa kulttuurissa (Hannerz 1990, 239). Vastaanottavan paikkakunnan ominaisuuksia koskevan alkuperäisen luokittelurungon perustana on kansallisuuksien ja kulttuurien välisten rajojen liudentuminen eli tässä tapauksessa tarkastelun kohteena olevien paikkakuntien yhteisöissä ilmenevä arkipäiväinen monikulttuurisuus (Schech 2014; Woods 2018a). Tiedostan sen, etteivät nämä tunnusmerkit ole yksiselitteisiä. Esimerkiksi liikkuvuus ei ole suora osoitus siitä, että yksilö on kosmopoliittisesti orientoitunut (Hannerz 1990, 241). On myös selvää, että yksilön avoimuus ja kyky toimia toisenlaisissa kulttuureissa sekä paikkakunnalla ilmenevä arkipäiväinen monikulttuurisuus ovat vaikeasti mitattavissa olevia ominaisuuksia. Tulkitsemme ne jatkumona samaan tapaan kuin ne on ymmärretty arkista, ei-yläluokkaista kosmopolitanismia tarkastelevassa maaseutututkimuksessa (Cheshire ym. 2014). Erittelen seuraavassa luokittelurunkoon sopivia mainintoja heistä ja meistä näissä *Karjalaisessa* julkaistuissa artikkeleissa.

Maahanmuuttajat ja me maailmankansalaisina

Yksilöt: liikkuvuus

Artikkeleissa käsiteltävä liikkuvuus on useimmiten lähtömaan ja kohde-
maan välistä (taulukko 2). Vaihto-opiskelijat ja väitöskirjan tekijät asettuvat Pohjois-Karjalaan muutamiksi kuukausiksi tai vuosiksi. Lyhyeksi aiottu vierailu johtaa joissakin tapauksissa asumiseen kahdessa maassa. Eräät ulkomaalaistaustaiset liikkuvat joko omasta toiveestaan tai olosuhteiden pakosta vain vähän ja elävät yksipaikkaisesti Pohjois-Karjalassa.

Yksi- ja kaksipaikkaisten lisäksi sarjassa esitellään eri maissa ja man-
nerten välillä liikkuvia yksilöitä. Heihin lukeutuvat metsätieteen profes-
sori ja hänen mukanaan liikkuva puoliso, joilla ei ole selkeää kiinnitystä
yhteen valtioon ja asuinpaikkaan. Heidän kotinsa on Göttingenissä, jossa
he eivät ehdi olla pitkiä aikoja. Joensuussa vietettyjen kuukausien jälkeen
matka jatkuu Turkkiin, Sveitsiin, Espanjaan ja Kiinaan. Joulu on tar-
koitus viettää Etelä-Afrikassa sijaitsevalla vapaa-ajan asunnolla (taulukko
2). Muut vastaavat tapaukset ovat Ciudad de Méxicossa syntynyt ja Sak-
sassa sekä Joensuussa liikkuva väitöskirjatutkija, joka haluaa kokemuksia
eri kulttuureista, sekä Yhdysvaltoihin Joensuussa tapaamansa puolison
luo muuttava opiskelija, jolle asuinpaikalla ei ole suurta merkitystä (tau-
lukko 2).

Taulukko 2. Haastateltujen kuvaukset omasta liikkuvuudestaan. Luokittelurunko ja aineistoesimerkit.

Liikkuvuus	Esimerkit
<i>Lähtöpaikasta käymässä</i>	<p>"Olen ollut kiinnostunut Suomesta ehkä viiden vuoden ajan. Japanilaisella yliopistollani on yhteyksiä tänne, joten se oli luonteva tapa päästä tänne opiskelemaan." (Karjalainen 18.8.2007)</p> <p>"Tulin tänne elokuussa 2006 opiskelijaksi Joensuun yliopistoon. Viimeistelen tällä hetkellä maisterin opintojani ja tarkoitus olisi jatkaa tohtoriksi. Veljeni opiskeli myös Joensuussa, ja hän suositteli minulle tätä yliopistoa." (Karjalainen 17.5.2008)</p>
<i>Lähtöpaikan ja kohdepaikan välillä</i>	<p>"Äitini haluaisi minun muuttavan hänen lähelleen Kreikkaan. Meillä ei ole kiire mihinkään. Voimme joskus ostaa ehkä loma-asunnon Kreikasta, mutta sitä ennen perustamme perheen tänne. – – Me hankimme talon metsän keskeltä järven rannalta." (Karjalainen 16.6.2007)</p> <p>"Tulin vuonna 1998 AFS: n kautta vaihto-opiskelijaksi Polvijärvelle. Palasin tänne takaisin neljä vuotta sitten vaihtoaikana syntyneen rakkauden perässä. Viisi vuotta asuimme eri maissa nykyisen mieheni kanssa, hän oli täällä Suomessa ja minä Belgiassa. Näimme joka loma, mutta lopulta minä muutin Suomeen. Keskustelimme kyllä tiukasti siitä, kumpaan maahan asetumme." (Karjalainen 5.4.2008)</p>
<i>Kohdepaikassa paikallaan</i>	<p>"En voisi muuttaa enää takaisin Englantiin ja opetella uutta tapaa elää. 40 vuoden aikana Englanti on muuttunut toisenlaiseksi." (Karjalainen 28.7.2007)</p> <p>"Taipein kaupunki on nykyisin ihan eri kaupunki kuin silloin joskus. Kuitenkin joka päivä katson netistä, mitä entisessä kotimaassani tapahtuu. Uutiset ja tehtävät uudistukset kiinnostavat tietenkin, mutta sellaista koti-ikävää, jota alussa tänne Joensuuhun tullessani tunsin, minulla ei enää ole. Viihdyn täällä, enkä halua lähteä täältä minnekään pois." (Karjalainen 20.10.2007)</p> <p>"Nykyään en vieraile Italiassa niin usein kuin aluksi. Työ ja elämä pitävät minut paikoillaan. En luultavasti enää muuta asumaan Italiaan, Suomi on nyt kotini. – – Viime vuosina Italiassa vieraillessani olen tuntenut itseni ihan turistiksi." (Karjalainen 22.12.2007)</p> <p>"Passia minulla ei ole. – – Tulin Suomeen, koska minulla ei ole maata, jossa elää." (Karjalainen 9.2.2008)</p>
<i>Monessa paikassa, paikasta riippumatta</i>	<p>"Kotimaassaan he eivät kauaa viihdy. Seuraavat tutkimushankkeet vetävät Turkkiin, sitten Sveitsiin, Espanjaan ja Kiinaan. Siis vielä vuoden 2007 aikana. Jouluksi palataan ehkä Etelä-Afrikan kakkosasunnolle." (Karjalainen 31.3.2007)</p> <p>"Kun tulin tänne takaisin vuonna 2004, luulin muuttavani Suomeen pysyvästi. Toisin kuitenkin kävi. Tutustuin yliopistolla amerikkalaiseen mieheen, joka sotki suunnitelmat. Hän asuu tällä hetkellä Yhdysvalloissa, ja minun on tarkoitus muuttaa sinne perässä, kunhan saan opintoni täällä päätökseen. – – Uskon kuitenkin, että on sama missä asuu, jos ihmisellä on rakkautta elämässään." (Karjalainen 8.3.2008)</p> <p>"Olen asunut Joensuussa kaksi ja puoli vuotta. Teen tällä hetkellä väitöskirjaani Joensuun yliopistossa tietojenkäsittelytieteen laitoksella. Tulin Joensuuhun, koska täällä pystyy yhdistämään tekniikan ja kasvatustieteen opintoja, sillä olen kiinnostunut opetustyöstä. Päätös tänne tulemisesta oli silti vaikea, sillä opiskelin maisteriksi Saksassa ja siskoni asuu siellä. Haluan kuitenkin saada kokemuksia erilaisista kulttuureista." (Karjalainen 26.4.2008)</p>

Artikkeleissa kuvataan myös kantaväestön liikkuvuutta ja yhteyksiä. Pohjoiskarjalaisilta paikkakunnilta on lähdetty Neuvostoliittoon, Yhdysvaltoihin ja Australiaan vaihto-opiskelijoiksi ja yliopisto-opintoihin. Vaihtojen tuloksena alueelle on päätyntä ulkomaalaistaustaisia puolisoita (taulukko 3). Ulkomaalaistaustaisia on jäänyt Pohjois-Karjalaan asumaan myös lomamatkojen ja vierailujen jälkeen, kun Itä-Suomesta on löytynyt kumppani (Karjalainen 5.5.2007, 28.7.2007). Avainhenkilöt, kuten kaupunginorkesterin johtaja, luovat kontakteja yli rajojen (Karjalainen 25.8.2007). Muutkin pohjoiskarjalaiset matkailevat (taulukko 3). Kantaväestön liikkumattomuudesta ja paikallaan pysymisestä ei esitetä konkreettisia havainnointoja, mutta Itävallasta vapaaehtoistyöhön tullut haastateltu luonnehtii epäsuorasti paikallisia yhteisöjä staattisiksi vertaamalla pohjoiskarjalaisia ihmisiä pienten keskieuropalaisten alppikyläisten asukkaisiin (taulukko 3).

Taulukko 3. Haastateltujen kuvaukset kohdepaikkakunnan ihmisten liikkuvuudesta. Luokittelurunko ja aineistoiesimerkit.

Liikkuvuus	Esimerkit
<i>Liikkeellä/ avoin</i>	<p>"70-luvun puolessa välissä tapasin nykyisen vaimoni Moskovassa, hän oli sattumalta suomalainen. Asuimme Moskovassa, ensimmäinen lapsemmekin syntyi Moskovassa. Moskovasta kävimme viettämässä välivuoden Helsingissä, ja sieltä lähdimme Libyaan, jossa asuimme kuutisen vuotta. Kun lapsemme oli melkein seitsemän vuotta vanha, vaimoni ehdotti jälleen välivuotta, jotta lapsemme oppisi suomen kielen. Hän puhui kansainvälisen ympäristön ansiosta silloin montaa kieltä, mutta oli hyvä, että hän oppisi myös äitinsä äidinkielen kunnolla. – – Vaimoni – – on täältä päin kotoisin." (Karjalainen 21.7.2007)</p> <p>"Saavuvin Suomeen 20-vuotiaana pohjoiskarjalaisen neidon perässä. Olen kotoisin Barista. Halusin tutustua pohjoiseen maahan ja elämään. Mukana oli myös ripaus seikkailumieltä. – – Vuonna 1979 Joensuu oli pieni kaupunki. Ulkomaalaisia oli todella vähän. Minä olin ensimmäinen italialainen, joka tuli asumaan tänne. – – Ainoat sanat, jotka olin oppinut tarjoilijana Italiassa, olivat "minä rakastan sinua". Kuulemma noilla sanoilla pääsee aika pitkälle." (Karjalainen 22.12.2007)</p> <p>"Minulla ei ollut muita vaihtoehtoja kuin tulla tänne niin sanotusti rakkauden perässä." (Karjalainen 8.9.2007)</p> <p>"Nykyinen vaimoni oli vaihto-oppilaana kotikaupungissani lowassa. Ihastuimme ja seurustelimme yhteensä neljä vuotta. Yhdeksän vuotta sitten muutin vaimoni luo Joensuuhun." (Karjalainen 6.10.2007)</p> <p>"Olen syntynyt Taiwanissa Taipeiissä. Olin aikoinani opiskelemassa Yhdysvalloissa ja siellä tutustuin yhteen suomalaiseen tyttöön. Seurustelimme ja hän sitten kysyi, lähdenkö hänen kanssaan Suomeen. Niin minä päädyin vuonna 1993 Joensuuhun." (Karjalainen 20.10.2007)</p> <p>"Tapasin vaimoni Australiassa, kun hän oli siellä vaihto-oppilaana." (Karjalainen 26.1.2008)</p> <p>"Asuimme vaimoni kanssa aluksi kaksi vuotta Norjassa, sitten päätimme, että kokeilemme asumista Suomessa." (Karjalainen 12.1.2008)</p>
<i>Paikallaan/ suljettu</i>	<p>"Huomasin, että talvella menee kauemmin aikaa ihmisiin tutustuessa. Suomalaiset eivät eroa kuitenkaan keskieuropalaisista paljoa, ei sielläkään ole helppo tutustua pienen kylän asukkaisiin." (Karjalainen 2.6.2007)</p>

Yksilöt: orientaatio

Bangladeshista veljensä perheen perässä muuttanut ravintoloitsija kertoo elävänsä Pohjois-Karjalassa bangladeshilaisten ihmisten parissa ja oman kulttuurin piirissä; se tuntuu luontevalta, sillä pohjoiskarjalaiset tavat ja kulttuuri koetaan aivan erilaisiksi (taulukko 4). Rhodokselta muuttanut haastateltu oli yksinäinen, kunnes hän on tutustunut muihin kreikkalaiseen (taulukko 4). Kohdepaikassa voi hyvin tulla toimeen pelkästään omalla äidinkielellä, mikäli kieli sattuu olemaan englanti (taulukko 4). Sen sijaan artikkelisarjassa haastatellut venäläistaustaiset, jotka kuuluvat alueen suurimpaan ulkomaalaistaustaisten ryhmään, eivät toimi pelkästään venäjänkielissä piireissä (Karjalainen 11.8.2007, 1.12.2007).

Venäjältä, Norjasta tai Saksasta Pohjois-Karjalaan päätyneille lähtöpaikan ja kohdepaikan tapojen ja kulttuurin yhteensovittaminen ei ole vaikeaa, sillä ne eivät ole kovin erilaisia (taulukko 4). Kielen oppimisen vaikeudet mainitaan useassa haastattelussa. Eräät, kuten koulutettu kielitieteiden ammattilainen, kertovat kuitenkin oppineensa suomen lyhyessä ajassa (Karjalainen 5.5.2007). Lähtöpaikan kieli ja kulttuuri eivät ole unohtuneet kokonaan keneltäkään. Joensuussa 1960-luvulta asti asunut englantilaistaustainen haastateltu kokee olevansa tavoiltaan ja orientaatioiltaan paikallinen muun muassa siten, että hän on pienessä paikassa viihtyvä erakkoluonne eikä harrasta *small talkia* (taulukko 4).

Metsäprofessori ja luomuviljelijä eivät puhu lähtömaidensa ja kohdemaan kulttuurisista eroista (taulukko 4). Muutaman kuukauden mittaisen tutkijavierailun aikana professori on opetellut kieltä, liittynyt paikalliseen avantouintiseuraan, opetellut talvikalastusta ja tutustunut yhteissaunan lauteilla eri yhteiskuntaluokkia edustaviin ihmisiin ystävystyen heidän kanssaan. Hollantilaistaustainen, Yhdysvalloissa ja Neuvostoliitossa asunut luomuviljelijä on tyytyväinen voidessaan toteuttaa ammatillisia pyrkimyksiään pohjoiskarjalaisella maaseudulla, joka ei ole kieltä, väljää tilaa ja rauhallisuutta lukuun ottamatta muihin länsimaihin verrattuna kulttuurisesti kovin erilainen. Hän aloitti luomutuotannon Pohjois-Karjalassa 1980-luvun alussa, jolloin luomuviljely oli alueella uutta ja harvinaista.

Taulukko 4. Haastateltujen kuvaukset omasta orientaatiostaan ja kyvystään toimia eri kulttuureissa. Luokittelurunko ja aineistoesimerkit.

Avoimuus ja kyky toimia eri kulttuureissa	Esimerkit
<i>Lähtöpaikan kulttuurin piirissä</i>	<p>”Siellä missä olen kasvanut, on aivan erilainen kulttuuri kuin täällä. Elämme kuitenkin täälläkin oman kulttuurimme mukaan. – – Jos me menemme ulos jonnekin, menemme yleensä kavereidemme luokse. Oman kulttuurin piirissä on luontevampaa.” (Karjalainen 7.7.2007)</p> <p>”Olin ensimmäisen kuukauden täällä todella yksinäinen. Sitten sain tietää, että Liperissä asuu eräs toinenkin Rhodokselta Suomeen muuttanut mies. Nykyisin tunnen täältä jo viisi kreikkalaista, joihin pidän yhteyttä.” (Karjalainen 16.6.2007)</p> <p>”Suomen kielen taitoni on niin huono, että en varmaankaan saisi kunnollisia töitä täältä. Tuntuu, että täällä pitää myös tuntea joku, jos haluaa saada töitä. – – Tällä hetkellä panostan muusikon uraani. – – Suomessa on hyvät mahdollisuudet päästä esiin musiikkimaailmassa, koska täällä kuviot ovat pienemmät kuin Englannissa.” (Karjalainen 23.2.2008)</p>
<i>Lähtöpaikan ja kohdepaikan kulttuurin piirissä</i>	<p>”Ruoka ja juoma ovat täällä erilaisia kuin Venäjällä. – – Viikolla minä ja perheeni syömme aivan tavallisia suomalaisia ruokia, viikonloppuisin teen yleensä perinteistä venäläistä ruokaa, kuten lettuja ja borssikeittoa.” (Karjalainen 11.8.2007)</p> <p>”Keskieurooppalaisen ei ole vaikea sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan. – – Arvot ovat samanlaisia esimerkiksi kirkkohistorian ansiosta. – – Minusta me tulemme hyvin toimeen: jos sanotaan, että tavataan klo 8.00, suomalaiset tekevät niin, saksalaiset tekevät niin.” (Karjalainen 17.11.2007)</p> <p>”Meilläkin vitsaillaan ruotsalaisista samaan tapaan kuin täällä. Suomi ja Norja ovat hyvin samanlaisia maita. Esimerkiksi ruoka on molemmissa samantapaista, samoin kulttuuri. Sopeutuminen Suomeen on siitäkin syystä ollut helppoa. Ainut vaikeus on ollut suomen kieli, sillä se on täysin erilainen kuin muiden Pohjoismaiden kielet. – – Aloin puhua kieltä myös töissä, sen jälkeen se alkoi hiljalleen sujua.” (Karjalainen 12.1.2008)</p>
<i>Kohdepaikan kulttuurin piirissä</i>	<p>”Olen vähän erakkoluonne. Satuini syntymään Newcastleen, suurkaupunkiin, jossa on paljon melua, ihmisiä ja teollisuutta. En kaipaa sellaista. Suomi on sopiva vastakohta sille kaikelle. Silloin 60-luvulla, kun tulin tänne, tämä (Joensuu) oli vielä puutalokaupunki. Vain harvat osasivat puhua tai ymmärsivät englantia. En ymmärtänyt ketään enkä mitään. – – Minua ärsyttää, että suomalaisille opetetaan nykyisin small talkia. Sehän on tyhjän puhumista.” (Karjalainen 28.7.2007)</p> <p>”Täällä minua viehättää edelleen tämä rauhallinen ja rento elämäntapa. Vaikka nykyisin on kaikkea globalisaatiota ja kilpailemisesta puhutaan, niin kuitenkin työpaikalla ei kilpailla keskenään niin paljon kuin etelämpänä. Ihmiset ovat täällä rennompia.” (Karjalainen 5.5.2007)</p>
<i>Ei eroa kulttuurien välillä, rajojen liudentuminen</i>	<p>”He eivät jääneet vain Metlan ympyröihin, vaan suorittivat laajemman kaavan Suomitutustumisen. Siihen kuuluivat suomen intensiivikurssit kahdesti viikossa ja aamu-uinti Vesikossa kolmesti viikossa kello kuusi. – Pääsin siellä piireihin. – – Ensin huomenta. Seuraavina aamuina vähän kuulumisia ja lopulta jo etunimienkin vaihtaminen.” (Karjalainen 31.3.2007)</p> <p>”Kieli on aluksi vähän hankalaa, mutta ihmisten kanssa olen tullut ihan hyvin toimeen alusta asti. Suomi on kuitenkin länsimaa, joten kulttuureissa ei ole niin suuria eroja.” (Karjalainen 14.7.2007)</p>

Kohdepaikkakuntien yhteisöt: monikulttuurisuus

Muutamia yhteisöjä, kuten joitakin englanninkielisiä koulutuslinjoja, yliopiston ainelaitoksia, yliopistoteatteria ja pientä kyläyhteisöä, koskevissa kuvauksissa käsitellään eri kansallisuuksia edustavien ja eri kieltä puhuvien ryhmien välisten rajojen ylittymistä (taulukko 5). Nämä yhteisöt ovat kulttuurisesti monimuotoisia ympäristöjä, joiden sisällä ihmisten väliset suhteet ovat avoimia ja suvaitsevia. Yliopiston ja kylien ympärille rakentuvien yhteisöjen kuvaukset ovat kuitenkin ristiriitaisia. Yhtäältä kommenteissa korostetaan eri taustoista yliopistolle tulevien työntekijöiden hyvää yhteishenkeä. Toisaalta tuodaan esille niitä kulttuurisia esteitä ja raja-aitoja, joita ulkomaalaistaustaisten ammatillisella uralla on; muualta muuttaneille korkeasti koulutetuille asiantuntijoille ei löydy vakituista

Taulukko 5. Haastateltujen kuvaukset pohjoiskarjalaisten työ- ja muiden yhteisöjen monikulttuurisuudesta. Luokittelurunko ja aineistoesimerkit.

Monikulttuurisuus	Esimerkit
Kansallisuuksien ja kulttuurien välisten rajojen ylittyminen	<p>"Olen tutustunut pääasiassa vain luokkakavereihini, ja he ovat todella ystäväisiä. Meillä on koulussa hyvin kansainvälinen ympäristö." (Karjalainen 29.12.2007)</p> <p>"Pohjois-Karjalassa (Vaivion kylä, Liperi) kaikki ovat tulleet juttelemaan ihan alusta saakka, toivottaneet tervetulleiksi." (Karjalainen 14.7.2007)</p> <p>"Joensuun ylioppilasteatterissa aloitin 2003. Olen näytellyt suomeksikin. – – Ylioppilasteatterissa ei välitetty, vaikka tuli joku, joka ei puhu niin hyvää suomea kuin he. Myös työpaikalla (Metsäntutkimuslaitos) on suhtauduttu erittäin hyvin." (Karjalainen 17.11.2007)</p> <p>"Yliopistossa ja etenkin meidän laitoksellamme yhteishenki on todella hyvä." (Karjalainen 22.9.2007)</p> <p>"Ihmiset ovat avoimia ja hymyileviä, erityisesti Joensuun yliopistossa, jossa pääsen työskentelemään ammattilaisten kanssa. Joensuu tuntuu välillä melko pieneltä paikalta. Samat ihmiset näkee töissä ja kaupungillakin, mutta toisaalta se ei ole huono asia." (Karjalainen 11.8.2007)</p>
Rajat ryhmien välillä	<p>"Ensimmäisen vuoden aikana en tuntenut oloani niin kotoisaksi. Asuin Ylämyllyllä (Liperissä), joten sekin vaikeutti sopeutumista ja sosiaalista elämää. Ystäviin tutustuin aina sattumalta eri tilanteissa. Olin esimerkiksi viime vuonna Iloaarirockissa talkootyössä ja tutustuin siellä moniin ihmisiin." (Karjalainen 2.6.2007)</p> <p>"Joensuu on aika pieni paikka, maaseuduksikin voisi kai sanoa. Rossolla ja Martinalla on paljon asiakkaita, mutta meille (intialainen ravintola) ollaan vähän arkoja tulemaan." (Karjalainen 7.7.2007)</p> <p>"Suomalaiset ihmiset ovat mitä ihanimpia ja rehellisimpiä. – – Uran puolesta ja yliopistomaailmassa taas on ollut hieman rankempaa. Ulkomaalaisille asiantuntijoille ei oikein löydy paikkoja, eikä heidän osaamistaan osata hyödyntää kunnolla vieläkään." (Karjalainen 21.7.2007)</p>

työtä yliopistoyhteisöistä, eikä heidän osaamistaan kyetä hyödyntämään työmarkkinoilla (esim. Kyhä 2011). Samalla tavalla myös kyläyhteisöjä koskevista kommentteista puhutaan sekä osallisuudesta että ulossulkemisesta (taulukko 5). Rajoista puhuu myös taustaltaan bangladeshilainen ravintoloitsija, jonka mukaan ”maaseudulla” eli Joensuussa suositaan vain standardeja ketjuravintoloita ja arastellaan tulla etniseen ravintolaan (taulukko 5).

Yhteenveto ja johtopäätökset

Yksilöt

Pienessä otoksessa Pohjois-Karjalaan muuttaneita ja siellä vierailevia ulkomaalaistaustaisia on yksilöitä, joita voidaan pitää orientaationsa puolesta työssäkäyvinä ”arkipäivän kosmopoliitteina” (Dunn ym. 2016; Krivokapic-Skoko ym. 2018; Woods 2018a). He suhtautuvat avoimesti uuteen kieleen ja tapoihin, oppivat nopeasti ja toimivat pian sujuvasti uudella paikkakunnalla eri kulttuureita ja yhteiskuntaluokkia edustavien ihmisten kanssa. He myös osallistuvat paikallisuuteen ja reflektivat sitä (Hannerz 1990, 239–243). Eri paikoissa asuneet ja eri tavoin orientoituneet ulkomaalaistaustaiset arvostavat nykyisen asuinpaikkansa väljyyttä, luontoa, rauhaa ja rentoutta. He ovat kuitenkin päätyneet Itä-Suomeen pääasiassa oppilaitosten ja tutkimuslaitosten kautta.

Pohjois-Karjala on erilainen kohdealue kuin useissa maaseudun maailmankansalaisuutta käsitelleissä tutkimuksissa tarkastellut teolliset yhdyskunnat. Maakunnassa ei ole globaalisti toimivia yrityksiä, jotka tarvitsevat matalapalkkaista työvoimaa ja kytkevät paikkakunnat laajamittaiseen kansainväliseen työperäiseen muuttoon. Pohjois-Karjala ja sen keskus Joensuu edustavat pohjoismaisen hyvinvointivaltion maaseutua, jolla koulutustoimintojen merkitys korostuu. On ilmeistä, että ilman yliopistoa, tutkimuslaitoksia, ammattikorkeakoulua ja konservatoriota Pohjois-Karjala ei olisi yhtä vetovoimainen muuttokohde. Koulutuksen merkitys nousee esille aineistosta myös tärkeänä kantaväestön yhteyksiin ja liikkuvuuteen vaikuttavana tekijänä; opiskelijavaihdot ja jatko-opinnot vievät ja tuovat väkeä alueelle.

Kuten useissa aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, myös tässä tapauksessa eri kulttuureja tuntevat ”arkipäivän kosmopoliitit” voivat vaikuttaa

paikkakuntien kehityskulkuihin (esim. Cheshire ym. 2014; Woods 2018b). He tuovat mukanaan uusia ideoita ja menetelmiä esimerkiksi maataloustuotantoon ja muuttavat käsityksiä elintarvikkeiden tuottajien ja kuluttajien välisistä suhteista. Kaikki vaikutukset eivät ole konkreettisia tai pysyviä, sillä muualta muuttavat ovat monissa tapauksissa liikkuvia eikä heidän perintönsä ole aina aineellista. Ei-aineelliset vaikutukset, kuten paikkakunnan ensimmäisen intialaisen ravintolan vaikutukset kantaväestön konservatiivisiin makutottumuksiin, voivat kuitenkin konkreettisesti esimerkiksi uusien etnisten ravintoloiden perustamisena ja paikallisen yritystoiminnan monipuolistumisena. Yhtä lailla kantaväestöä edustavat arkipäivän kosmopoliitit voivat tuoda opiskelijavaihtoista ja muista yhteyksistään uusia vaikutteita, jotka alkavat näkyä paikkakuntien arjessa. Esimerkiksi Joensuun katukuvassa on havaittavissa muutoksia (etniset ravintolat, kaupat, palvelut) nykyään, 15 vuotta artikkelisarjan julkaisemisen jälkeen.

Karjalaisen artikkelisarjassa puhui valikoitu joukko ulkomaalaistaustaisia, joihin ei lukeutunut esimerkiksi turvapaikanhakijoita. Tästä ei pidä tehdä sitä johtopäätöstä, että vain koulutetut ja hyväosaiset maahanmuuttajat voivat olla arkipäivän kosmopoliitteja; myös pakolaisilla ja turvapaikanhakijoilla voi olla kykyä ja halua toimia kansainvälisissä yhteyksissä sekä valmiuksia kohdata kulttuurista erilaisuutta ja eläytyä toiseuteen.

Yhteisöt

Artikkelisarjassa käsitellyissä pohjoiskarjalaisissa työ-, opiskelu-, harrastus- ja kyläyhteisöissä eri ryhmien ja kulttuurien väliset rajat ylittyvät osittain ja ajoittain. Kohtaamiset ja ihmisten väliset suhteet ovat tuttavallisia ja luontevia työpaikoilla, ja samojen ihmisten kanssa ollaan tekemisissä myös työajan ulkopuolella. Joensuun ja muiden pohjoiskarjalaisten paikkakuntien pieni koko voi estää raja-aitojen muodostumista ja vastakkainasetteluja siinä merkityksessä, etteivät ”muualta meille” muuttaneet jää anonyymiksi joukoksi (vrt. Woods 2018a). Heistä tulee tuttuja kasvoja jokapäiväisistä yhteyksistä, kun kaikki käyttävät samoja palveluja ja ostavat ruokansa samasta marketista. Monet haastatellut kuuluvat kuitenkin pieniin, muutaman yksilön muodostamiin etnisiin ja kulttuurisiin ryhmiin, eikä niiden ole helppo saavuttaa tasaveroista asemaa suhteessa kantaväestöön ja sen kulttuuriin ja tapoihin. Ne, kuten esimerkiksi

maakunnan kiinalaistaustaisten järjestämät kiinalaiset juhlat ja tapahtumat, jäävät lähinnä eksoottisiksi kuriositeeteiksi alueen kulttuuritarjonnan kokonaisuudessa (Karjalainen 20.10.2007).

Vaikka joissakin kansainvälisissä koulutusohjelmissä ja joillakin ainelaitoksilla toimitaan arkisesti yhdessä, myös tämän aineiston valossa käy ilmi, etteivät korkeasti koulutetut ulkomaalaistaustaiset ole tasaveroisessa asemassa rekrytointitilanteissa (Kyhä 2011). Lyhyet työsuhteet ja työskentely projekteissa aiheuttavat epävakautta yksilötasolla. Oppilaitosten lakkauttamisia koskevat päätökset, samaan tapaan kuin toisenlaisiin tuotannonaloihin perustuvilla paikkakunnilla keskeisten yritysten vetäytyminen tai lakkauttaminen, voivat kääntää yhteisöjen kehityksen suunnan. Paikkakuntien ja niihin kytkeytyvien yhteisöjen luonne voi siten ajoittain edetä entistä kosmopoliittisempaan suuntaan ja toisenlaisessa tilanteessa ottaa askeleita taaksepäin.

Johtopäätökset

Tarkastelin tässä artikkelissa tuontitavarana maaseutututkimukseen omaksutun maailmankansalaisuuden käsitteen käyttökelpoisuutta ja sovellettavuutta tutkittaessa maahanmuuttajien ja kantaväestön välisiä suhteita kotimaisilla maaseutumaisilla kohdealueilla. Tämän käsitteen avulla on pyritty purkamaan stereotyyppisiä mielikuvia maaseudusta suljettuna ja kaupungista avoimena tilana sekä tekemään näkyväksi monenlaista liikkuvuutta maaseudulta ja maaseudulle. Samalla on pyritty kuvaamaan eri ihmisryhmien välistä, eri tavoin toteutuvaa, joskus epätäydellistä ja toisinaan ryhmien väliset kulttuuriset erot ylittävää vuorovaikutusta ja rinnakkaiseloja maaseutumaisissa ympäristöissä.

Sanomalehdestä keräämäni aineiston valossa maailmankansalaisuuden käsitteen avulla on mahdollista tehdä näkyväksi sekä kantaväestön että maahanmuuttajien monenlaista liikkuvuutta ja yhteyksiä. Samalla sen avulla voidaan kyseenalaistaa maahanmuuton uusia kohdealueita käsittelevien tutkimusten stereotyyppiset oletukset erityisestä maaseutupaikallisuudesta sekä paikalleen juurtuneesta ja sulkeutuneesta maaseutuväestöstä, joka kokemattomuuttaan suhtautuu torjuvasti ulkomaalaistaustaisiin (McAreevy 2012; Välimaa 2021).

Käsitteen toinen vahvuus on siinä, että sen avulla voidaan käsitellä ”pieniä ilmiöitä” eli kuvata arkista ihmisten välistä yhteyttä sekä paikkakuntien

epätäydellistä ja epävakaa avoimuutta sekä kulttuurien välisten erojen osittaista liudentumista. Se kohdistaa huomion kohtaamisten ja vuorovaikutuksen analyysiin ottamatta normatiivista kantaa siihen, tuleeko maahanmuuttajien integroitua ja hyödyttää maaseutua taloudellisesti. Itä-Suomea koskevan sanomalehtiaineiston perusteella liikkuvuuden ja vuorovaikutuksen tunnistaminen on mahdollista. On kuitenkin selvää, että toisenlaisilla aineistoilla, kuten havainnoinnilla ja näiden ryhmien syvähaastatteluilla, liikkuvuuteen ja vuorovaikutuksen dynamiikkaan päästään käsiksi perusteellisemmin kuin analysoimalla media-aineistoja. Maaseudulle kohdistuvan maahanmuuton tutkimukseen tarvitaan kriittistä, vakiintuneita käsitteellistämistapoja ja oletuksia purkavaa, kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä tutkimusta, jossa liikkuvuuden ja kohtaamisten analyysiin perehdytään useiden aineistojen valossa ja kuulemalla myös maahanmuuttajia itseään (Sotkasiira 2021).

Luonnollisesti tapa, jolla ”maaseutu” määritellään, vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaisia tuloksia maaseudun merkityksestä maahanmuuton kohdealueena saadaan. Mikäli maaseutu ymmärretään kuten kotimaisessa maaseutututkimuksessa on tavallista eli vähiten asuttuina ja metsäpeittoisimpina 250 x 250 metrin karttaruutuina, maaseutu ei todennäköisesti näyttäyty kovin merkittävänä kansainvälisen muuton kohteena (Helminen ym. 2020). Tekemällä toisenlaisia rajauksia saadaan erilaisia tuloksia, kuten tämä artikkeli havainnollistaa. Kun maaseutu määritellään kuten maahanmuuttajat itse sen ymmärtävät, se voi näyttäytyä houkuttelevana ja jopa idyllisenä maahanmuuton kohdealueena.

Maailmankansalaisuuden käsite ei ole ainoa tapa lähestyä maaseudulle kohdistuvaa maahanmuuttoa siten, että ilmiötä tutkitaan kokonaisvaltaisesti kiinnittäen samalla huomiota pieniin lukuihin, epätäydellisyyteen ja katkonaisuuteen. Pitkän linjan maaseutututkija Pertti Rannikko on lanseerannut käsitteet pienten lukujen maantiede ja pienten lukujen politiikka omiin moniaineistoihin ja monimenetelmäisiin tapaustutkimuksiinsa sillä ajatuksella, että kun ihmisiä on vähän, voi pientenkin lukujen vaikutus olla suuri (Rannikko 2021, 150). Vastaavasti maaseudulla, jolle kohdistuu paluumuuttoa tai maahanmuuttoa, yhdelläkin yksilöllä voi olla merkitystä. Tarkastelemalla eri aluetyyppeihin kuuluvien maahanmuuton kohdealueiden välisiä tilastollisia eroja ei tavoiteta paikkakuntien erityispiirteitä eikä pienten lukujen suuruutta.

Kirjallisuus

- Aure, M., A. Førde & T. Magnussen. 2018. Will migrant workers rescue rural regions? Challenges of creating stability through mobility. *Journal of Rural Studies* 60, 52–59. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.03.005>
- Beck, U. & N. Sznaider. 2006. A literature on cosmopolitanism: an overview. *The British Journal of Sociology* 57:1, 153–164. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2006.00098.x>
- Chávez, S. 2005. Community, ethnicity and class in a changing rural California town. *Rural Sociology* 70:3, 14–55. <https://doi.org/10.1526/0036011054831224>
- Cheshire, L., I. Willing & Z. Skrbis. 2014. Unrecognised cosmopolitans: mobility and openness among globally engaged family farmers. *Mobilities* 9:1, 84–103. <https://doi.org/10.1080/17450101.2013.796784>
- Dunn, K., R. Atie & V. Mapedzahama. 2016. Ordinary cosmopolitans: Sydney's Muslim's attitudes to diversity. *Australian Geographer* 47:3, 281–294. <https://doi.org/10.1080/00049182.2016.1191132>
- Eimmermann, M. & S. Kordel. 2018. International lifestyle migrant entrepreneurs in two New Immigration Destinations: Understanding their evolving mix of embeddedness. *Journal of Rural Studies* 64, 241–252. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.04.007>
- Flemmen, A. B. & A. T. Lotherington. 2008. Transnational marriages: Politics and desire. Teoksessa Bærenholdt, J. O. & B. Granås (eds). *Mobility and place: Enacting Northern European peripheries*. Ashgate, Aldershot. 127–137.
- Halfacree, K. 1993. Locality and social representation: Space, discourse and alternative definitions of the rural. *Journal of Rural Studies* 9, 23–27. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(93\)90003-3](https://doi.org/10.1016/0743-0167(93)90003-3)
- Hannerz, U. 1990. Cosmopolitans and locals in world culture. Teoksessa Featherstone, M. (ed.). *Global culture: Nationalism, globalization and modernity. A Theory, Culture & Society special issue*. Sage, London. 237–251.
- Hedberg, C. & K. Haandrikman. 2014. Repopulation of the Swedish countryside: globalization by international migration. *Journal of Rural Studies* 34, 128–138. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.01.005>
- Helminen, V., K. Nurmio & S. Vesänen 2020. Kaupunki-maaseutu-alueuokitus 2018. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 21/2020.
- Herslund, L. 2021. Everyday life as a refugee in a rural setting – What determines a sense of belonging and what role can the local community play in generating it? *Journal of Rural Studies* 82, 233–241. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.01.031>
- Hubbard, P. 2005. 'Inappropriate and incongruous': opposition to asylum centres in the English countryside. *Journal of Rural Studies* 21:1, 3–17. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2004.08.004>
- Hudson, C. & L. Sandberg. 2021. Contested hope for the future – Rural refugee reception as municipal survival? *Journal of Rural Studies* 82, 121–129. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.01.005>
- Krivokapic-Skoko, B., C. Reid & J. Collins. 2018. Rural cosmopolitanism in Australia. *Journal of Rural Studies* 64, 153–163. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.01.014>

- Kyhä, H. 2011. Koulutetut maahanmuuttajat työmarkkinoilla: Tutkimus korkeakoulututkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien työllistymisestä ja työurien alusta. Turun yliopiston julkaisuja C: 321. Turku
- Lähdesmäki, M. & T. Suutari. 2020. Good workers, good firms? Rural SMEs legitimising immigrant workforce. *Journal of Rural Studies* 77, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.04.035>
- McAreavey, R. 2012. Resistance or resilience? Tracking the pathway of recent arrivals to a 'new' rural destination. *Sociologia Ruralis* 52:4, 488–507. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2012.00573.x>
- McAreavey, R. 2017. *New immigration destinations: migrating to rural and peripheral areas*. Routledge, London.
- McAreavey, R. & N. Argent. 2018. New immigration destinations (NID) unravelling the challenges and opportunities for migrants and for host communities. *Journal of Rural Studies* 64, 148–152. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.09.006>
- McAreavey, R. & B. Krivokapic-Skoko. 2019. In or out? Understanding how social and symbolic boundaries influence the economic integration of transnational migrants in non-metropolitan economies. *Sociologia Ruralis* 59:2, 329–349. <https://doi.org/10.1111/soru.12236>
- Milbourne, P. & L. Kitchen. 2014. Rural mobilities: Connecting movement and fixity in rural places. *Journal of Rural Studies* 34, 326–336. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.01.004>
- Papadopoulos, A., L.-M. Fratsea & G. Mavrommatis. 2018. Governing migrant labour in an intensive agricultural area in Greece: precarity, political mobilization and migrant agency in the fields of Manola. *Journal of Rural Studies* 64, 200–209. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.03.013>
- Pöllänen, P. 2020. “Veran” ja “Husseinin” arki ja asettuminen raja-alueen maaseudulle. Etnografinen tutkimus kahdesta maahanmuuttajataustaisesta väestöryhmästä Pohjois-Karjalassa. *Maaseutututkimus* 28:2, 32–60.
- Pöllänen, P. & O. Davydova-Minguet. 2017. Welfare, work and migration from a gender perspective: Back to “family settings”? *Nordic Journal of Migration Research* 7:4, 205–213. <http://doi.org/10.1515/njmr-2017-0008>
- Pöyhtäri, R. 2011. Lajityypin ehdoilla – maahanmuuton ja maahanmuuttajien artikulaatiot aikakauslehdissä. *Media & viestintä* 34:3, 40–64.
- Pöyhtäri, R. 2014. Immigration and ethnic diversity in Finnish and Dutch magazines: Articulations of subject positions and symbolic communities. *Acta Universitatis Tamperensis* 1903. University of Tampere.
- Rannikko, P. 2021. Skaala – Pienten lukujen politiikka. Teoksessa Hiedanpää, J. (toim.). *Tiedeneuvo: Ihmistieteiden näkökulmia luonnonvarapolitiikan muotoiluun*. Vastapaino, Tampere. 147–172.
- Rye, J. F. & M. Holm Slettebak. 2020. The new geography of labour migration: EU11 migrants in rural Norway. *Journal of Rural Studies* 75, 125–131. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.01.014>
- Schech, S. 2014. Silent bargain or rural Cosmopolitanism? Refugee settlement in regional Australia. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 40:4, 601–618. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2013.830882>

- Schmauch, U. & K. G. Nygren 2020. Committed to integration: local media representations of refugee integration work in Northern Sweden. *Nordic Journal of Migration Research* 10:3, 15–26. <http://doi.org/10.33134/njmr.326>
- Sireni, M., M. Halonen, O. Hannonen, T. Hirvonen, A. Jolkkonen, P. Kahila, M. Kattilakoski, H.-M. Kuhmonen, A. Kurvinen, V. Lemponen, S. Rautiainen, P. Saukkonen & C. Åström. 2017. *Maaseutukatsaus 2017*. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki.
- Sireni, M., P. Pöllänen & O. Davydova-Minguet. 2021. Invisible agents of rural development. Russian immigrant women in the Finnish border region. *Frontiers in Sociology* 6, <https://doi.org/10.3389/fsoc.2021.601726>
- Skaptadóttir, U. D. & A. Wojtynska. 2008. Labour migrants negotiating places and engagements. Teoksessa Bærenholdt, J. O. & B. Granås (eds.). *Mobility and place: Enacting Northern European peripheries*. Ashgate, Aldershot. 115–126.
- Sotkasiira, T. 2021. Maahanmuuttajien maaseutumielikuvat ja niiden vaikutus asuinpaikkavalintoihin. Teoksessa Kotilainen, N. & J. Laine (toim.). *Muuttoliike murroksessa: Metaforat, mielikuvat, merkitykset*. Helsinki, Into. 194–212.
- Sotkasiira, T. & V.-S. Haverinen. 2016. Battling for citizenship: A case study of Somali settlement in Lieksa, Finland. *Nordic Journal of Migration Research* 6:2, 115–123. <http://dx.doi.org/10.1515/njmr-2016-0014>
- Søholt, S., S. Stenbacka & H. Nørgaard. 2018. Conditioned receptiveness: Nordic rural elite perceptions of immigrant contributions to local resilience. *Journal of Rural Studies* 64, 220–229. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.05.004>
- Tuomi, J. & A. Sarajärvi 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki, Tammi.
- Uotila, M. 2021. Maaseutuväestön matkat muualle: Liikkuminen ja matka-asiakirjat 1840-luvun Hollolassa ja Jaakkimassa. *Ennen ja nyt: Historian tietosanomat* 3/2021, 7–23.
- Vertovec, S. & S. Wessendorf. 2010. Introduction: assessing the backlash against multiculturalism in Europe. Teoksessa Vertovec, S. & S. Wessendorf (eds.). *The multiculturalism backlash, European discourses, policies and practices*. London, Routledge. 1–31.
- Välimaa, M. 2021. Erontekoja meidän ja muiden välillä: Turvapaikanhakijoihin kohdistuva vastarinta maaseudun kontekstissa. *Maaseutututkimus* 29:1, 6–31.
- Woods, M. 2007. Engaging the global countryside: globalization, hybridity and the reconstitution of rural place. *Progress in Human Geography* 31:4. 485–508. <https://doi.org/10.1177/0309132507079503>
- Woods, M. 2018a. Precarious rural cosmopolitanism: Negotiating globalization, migration, and diversity in Irish small towns. *Journal of Rural Studies* 64, 164–176. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.03.014>
- Woods, M. 2018b. Rural cosmopolitanism at the frontier? Chinese farmers and community relations in northern Queensland, c.1890–1920. *Australian Geographer* 49:1, 107–131. <https://doi.org/10.1080/00049182.2017.1327785>

Lähteet

- Karjalainen 31.3.2007. Metsäprofessori yleni kolmessa kuukaudessa Vesikon kantapeikoksi. s. 15. Suonna Kononen.
- Karjalainen 5.5.2007. Ihastus rauhaan, luontoon ja suomalaiseen elämäntapaan toi Stefan Wernerin itärajalalle. s. 16. Toimittajaa ei ole mainittu.
- Karjalainen 2.6.2007. Itävaltalaisen Katharina Mörtlin välivuosi venyi vapaaehtoistyön parissa Pohjois-Karjalassa. s. 15. Jorma Melanen.
- Karjalainen 16.6.2007. Kreikkalainen Alex Mola huristelee skootterilla Ruunaankoskille kalaan. s. 13. Heinimaija Hirvonen.
- Karjalainen 7.7.2007. Suomalainen ruoka ei Fahmi Ismailin mielestä maistu juuri miltään intialaisten tulisten makujen rinnalla. s. 10. Anne Lipponen.
- Karjalainen 14.7.2007. Suomi on kuin paratiisi hollantilaiselle luomuviljelijälle Petrus Houtbeckersille. s. 13. Anne Lipponen.
- Karjalainen 21.7.2007. Rakkaus matematiikkakerhoihin ja opetukseen sai George Malatyn jäämään Suomeen ja Joensuuhun. s. 12. Anne Lipponen.
- Karjalainen 28.7.2007. Englannin kielen opettaja Don Welsh ei opettaisi suomalaisille small talkia. s. 13. Heinimaija Hirvonen.
- Karjalainen 11.8.2007. Olga Tyukina seuraa vanhempiensa jalanjalkia Suomen puolella. s. 13. Jorma Melanen.
- Karjalainen 18.8.2007. Unkarilainen Istvan Tarlosi haluaisi Suomeen äänekkäämmän futisyleisön. s. 13. Heinimaija Hirvonen.
- Karjalainen 25.8.2007. Unkarilainen Istvan Zaborszky viihtyy suomalaisessa kulttuurissa. s. 15. Anne Lipponen.
- Karjalainen 1.9.2007. Japanilainen Kumiko Sekito odottaa kokevansa Suomen kylmän talven. s. 16. Anne Lipponen.
- Karjalainen 8.9.2007. Kemal Achourbekov oppi suomen kielen katsomalla televisiosta Kauniita ja rohkeita. s. 15. Heli Sallinen.
- Karjalainen 22.9.2007. Alexandra Simon nauttii suomalaisesta heavymusiikista. s. 16. Anne Lipponen.
- Karjalainen 6.10.2007. ”Täällä ei tarvitse olla jatkuvasti äänessä”. s. 17. Heli Sallinen.
- Karjalainen 20.10.2007. Julian Lin on viihtynyt Joensuussa jo neljätoista vuotta. s. 17. Heli Sallinen.
- Karjalainen 17.11.2007. Saksassa ei ole niin laajoja jokamiehen oikeuksia kuin Suomessa. s. 17. Ritva Väisänen.
- Karjalainen 1.12.2007. Irina Häyrinen ei ole oppinut vihtomaan suomalaisella tyyliillä. s. 14. Heinimaija Hirvonen.
- Karjalainen 22.12.2007. Saverio Schiavone oli Joensuun ensimmäinen pizzamestari. s. 18. Jorma Melanen.
- Karjalainen 29.12.2007. Bangladeshista tulvien alta jäätyneiden järvien maahan. s. 12. Katri Saukkonen.
- Karjalainen 12.1.2008. Norjalainen vitsailee ruotsalaisista samaan tapaan kuin suomalaiset. s. 18. Katri Saukkonen.
- Karjalainen 26.1.2008. Alhaalta etelän meren aalloista pohjoisten järvien jälle. s. 14. Katri Saukkonen.

Karjalainen 9.2.2008. Palestiinalainen Loay Suliman on kolmessa vuodessa jo tottunut lumeen. s. 16. Ritva Väisänen.

Karjalainen 23.2.2008. Englantilainen kitaristi keikkailee suomalaisissa lähiöpukeissa. s. 16. Katri Saukkonen.

Karjalainen 8.3.2008. Suomen shokeeraava kieli vääntyi ikuisiksi rakkaudeksi saksalaisen suussa. s. 15. Katri Saukkonen.

Karjalainen 5.4.2008. Belgiasta Sotkumaan vaihto-oppilasrakkauden perässä. s. 14. Katri Saukkonen.

Karjalainen 26.4.2008. Meksikolaisten kaoottinen elämäntapa opettaa luovimaan eteenpäin. s. 16. Katri Saukkonen.

Karjalainen 17.5.2008. Vuorien keskellä kasvaneelle nepalilaiselle Lapin tunturit ovat pelkkiä matalia nyppylöitä. s. 16. Katri Saukkonen.